

izvješća – *informationes*

IVANOVO OTKRIVENJE – AKTUALIZACIJA KRISTOVE PORUKE U VRIJEME NEVOLJE

Colloquium Biblicum Vindobonense
(26. – 27. listopada 2007.)

Mario CIFRAK, Zagreb

U Beču u kući otaca palotinaca održan je 26. i 27. listopada o. g. kolokvij srednjoeuropskih bibličara o Knjizi Otkrivenja. Organizator je Austrijsko katoličko biblijsko djelo u čije nas je ime na početku pozdravio direktor dr. Wolfgang Schwarz. Sam je rad kolokvija bio raspoređen u četiri jedinice.

Prva radna jedinica bila je posvećena datiranju Knjige Otkrivenja i mjestu njezina nastanka. O toj problematici govorio je prof. dr. Konrad Huber sa Sveučilišta u Innsbrucku. Današnja se razmišljanja svode na rano datiranje u godinu četiriju careva, tj. 68./69. posl. Kr. pa sve do mogućnosti nastanka za careva Trajana i Hadrijana u prvoj polovini drugoga stoljeća. Argumenti za nastanak knjige između 90. i 95. posl. Kr. bili bi:

- svjedočanstvo Ireneja Lionskog,
- »Babilon« kao šifra za Rim (Otk 14,8; 16,19; 17,5; 18,2.10.21),
- razorenje jeruzalemskog Hrama kao bliži obzor onoga vremena,
- upotreba izričaja »dvanaest apostola« (Otk 21,14),
- različiti indirektni događaji onoga vremena (Otk 2-3; 6,6),
- »lista kraljeva« u Otk 17,9-11 i
- Nero-redux- odnosno Nero-redivus-legenda (Otk 13,3.12.14; 17,8.11).

U tom se pokušaju uvijek nameće pitanje koja su to vremena nevolje i s kojim ih je razdobljem rimske povijesti najbolje poistovjetiti. Nastaje nesrazmjer između opisa situacije kršćana onodobnih izvora u rimskoj provinciji Aziji na koncu 1. st. posl. Kr. i opisa velike nevolje prema Knjizi Otkrivenja. Pokušaji su tumača Apokalipse sljedeći:

- Otkrivenje kao odgovor na aktualni progon kršćana,
- kao katarzični odgovor na »uočenu krizu« (perceived crisis),
- kao svjetski i vrijednosni sustav »kognitivne manjine« (cognitive minority),

- kao odgovor na unutarkršćanski razvoj koji ide u pogrešnom smjeru i
- kao teološka reakcija na očito pojačanje kultno-religioznog štovanja cara u provinciji Aziji u to vrijeme.

Drugu je jedinicu prof. dr. K. Huber posvetio tzv. pismima sedmerim Crkvama prema Otk 2–3 i situaciji adresata Ivanova Otkrivenja. Mnoštvo nevolja dolazi iz same zajednice, npr. od Nikolaita, pripadnika Bileamova i Izabelina učenja, ali i izvana od tzv. Židova, tj. sinagoge Sotone i njegova trona. Prema tumačenju koje se oslanja na H.-J. Klaucka razlikujemo »tvrđi« i »meki« carski kult. U prvom je slučaju riječ o prisiljavanju kršćana pod prijetnjom progona, kazne i smrti ako ne žrtvuju pred carevom slikom i ne odreknu se Krista. U drugom je slučaju riječ o prilagođavanju političkim, gospodarskim i kulturnim odnosima sa svim religioznim implikacijama na temelju općarčnosti i iskušenja koja nudi Rimsko Carstvo.

Treća jedinica bila je posvećena himničkim tekstovima u Ivanovu Otkrivenju, a o njima je govorio prof. dr. Martin Hasitschka, SJ, također sa sveučilišta u Innsbrucku. Govornici i pjevači tih himana jesu:

- nebeski likovi kao što su 24 bića, 24 starješine i anđeoske vojske,
- cijeli Božji narod u koji se ubrajaju vjernici koji su u nevolji na zemlji kao i oni koji su već stigli do savršenosti u nebu te
- cjelokupno stvorenje.

Ti nam tekstovi otkrivaju posebnu Kristovu sliku. »Jaganjac« se nalazi u jedinstvenoj Božjoj blizini. Njemu se iskazuje štovanje i pohvala kao Bogu same. To se pokazuje tako da se pojmovi kao što je slava, čast i moć, koji se rabe za njegovo štovanje, koriste i za poklonstvo Bogu. Božja slika označena je mislima o svetosti i pojmom »Svevladar« (Otk 4,8; 15,3b-4). Sa sigurnošću da je Bog »živući« (Otk 4,9.10) povezan je opis da je on »onaj koji bijaše i koji jest i koji dolazi« (Otk 4,8 i 1,4.8), a što je tipično opisivanje Božjega imena u Ivanovu Otkrivenju. Najvažnija je slika za kršćane ona koja govori o otkupljenom i spašenom narodu Božjem koji je posebno Božje vlasništvo. Svi imaju isto svećeničko i kraljevsko dostojanstvo (Otk 1,5b-6; 5,9-10) i oslovljavaju se kao braća i sestre (Otk 12,10-12). Osobita solidarnost i povezanost postoji između onih članova naroda Božjega koji žive na zemlji i onih koji su već u nebu. Proročka je perspektiva višeglasne pohvale Ivanova Otkrivenja polazište pitanja kako je kršćani danas mogu pjevati. Himnički tekstovi motiviraju da već sada pjevamo o spasenju koje dolazi kao da je to gotova stvarnost i da se u pohvali Boga nadvlada nevolje sadašnjeg vremena. Temeljni je stav pohvale u uvjerenju da je početak iščekivanog spasenja već tu i u sigurnosti da je Božja riječ »istinita« (Otk 19,10) i da je on sam sebi vjeran (Otk 4,8).

Četvrtu radnu cjelinu započelo je izlaganje prof. dr. Petra Marečeka sa Sveučilišta u Olomoucu u Češkoj. Tema njegova izlaganja bila je zapravo moto či-

tave Knjige Otkrivenja koji se temelji na Otk 1,7-8 odnosno kristološkom i teološkom značenju toga teksta. On se oslanja na proroštva koja najavljuju siguran i svečan Kristov dolazak, te samopredstavljanjem Božjim jer, osim u Otk 21,5-8, jedino ovdje Bog sam govori i daje kršćanima sigurnost da on u rukama ima vlast nad svijetom. Kristologiju je potom prof. K. Huber razradio pod vidom utjehe i odgovora kršćanima u nevolji, odnosno govorio je o viđenjima Krista u Otkrivenju. Važna su viđenja nekoga tko sličí Sinu Čovječjem usred zajednice (Otk 1,9-20), Jaganjca na tronu (Otk 5), nekoga tko sličí Sinu Čovječjem s obzirom na Božji sud (Otk 14,14-20) i pobjedonosnog Krista kao jahača na bijelom konju (Otk 19,11-21). Kristologija viđenja ponuđena je kao odgovor na situaciju nevolje. Ivan želi ohrabriti kršćane svoga vremena tako da im pred oči stavlja Isusa Krista, Uskrsloga koji kod njih i za njih djeluje na tajnovit način.

Poslije svake jedinice uslijedila je zajednička diskusija na izloženu temu. Osobito su bili značajni interventi prof. dr. Nikole Hohnjeca s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta iz Zagreba koji je doktorirao na Knjizi Otkrivenja s temom o »Jaganjcu«, a u radu kolokvija još su iz Hrvatske sudjelovali: dr. Mario Cifrak s istoga fakulteta, dr. Božidar Mrakovčić s Teologije u Rijeci, te dr. Karlo Višaticki i mr. Marko Tomić s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Đakovu.